

nieuws- en informatieblad

BELANGRIJKE DATA

- Zaterdag 8 november, 50 jaar Stichting Schone Kunsten rond 1900, Assen.
- Zondag 30 november excursie naar de Obrechtkerk en het Rijksmuseum.

IN DIT NUMMER

- Van het bestuur: 50 jarig jubileum SSK, rondleiding Scheepvaarthuis en terugblik excursie Leerdam ('Een zee van glas') (pag 2).
- Evenement: zaterdag 8 november, 50 jaar Stichting Schone Kunsten rond 1900 (pag 4).
- Evenement: zondag 30 november excursie naar de Obrechtkerk en het Rijksmuseum (pag 5).
- B.J. Blommers (1845-1914) (pag 8).
- De penningen van Hildo Krop, stadsbeeldhouwer van Amsterdam (pag 14)
- Boekbespreking: Het Nieuwe Huis. Architect Barend van den Nieuwen Amstel (pag 18).
- Boekbespreking: Egbert Reitsma, architect (1892-1976). Meester in bakken (pag 20).
- Tentoonstellingsagenda (pag 22).
- Gezocht: webmaster en vormgever (pag 27).
- Promotiekaartjes VVNK (pag 28).

VAN HET BESTUUR

50 jarig jubileum SSK

In deze uitgave van 'Rond 1900' wordt veel aandacht geschonken aan het 50 jarig jubileum van de Stichting Schone Kunsten Rond 1900, waaruit op 20 oktober 1998 onze vereniging is ontstaan. Veel van onze leden voelen zich nog steeds erg betrokken bij de Stichting en zien uit naar de komende expositie in Assen en de bijeenkomst op 8 november in het Drents Museum.

Rondleiding Ernst Haeckel in het Scheepvaarthuis.

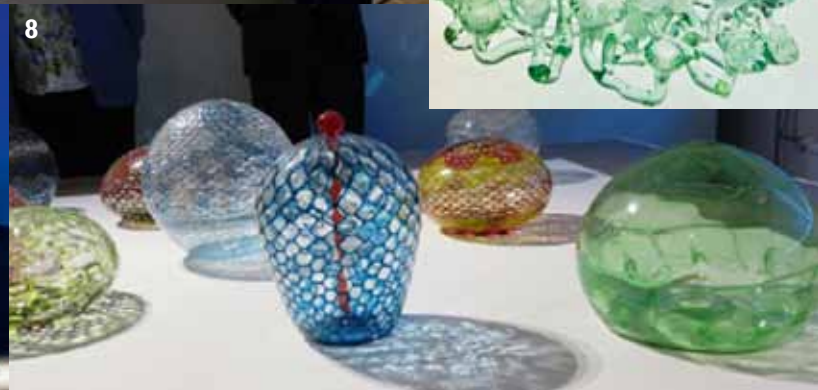
Op zondag 21 september (11:00 uur) en vrijdag 26 september (15:00 uur) zal er tijdens een rondleiding door het Scheepvaarthuis-Hotel Amrath in Amsterdam extra aandacht besteed worden aan de invloed van Ernst Haeckel op het interieur van het gebouw in 'Amsterdamse School' bouwstijl. Haeckel was een 19e eeuwse Duitse wetenschapper die in Kunstformen

der Natur de schoonheid van ongewervelde zeeorganismen afbeeldde. Met zijn boek bood hij kunstenaars motieven aan die in de kunstnijverheid toepasbaar zouden zijn. Een aantal VVNK-leden heeft in juni jl. deelgenomen aan een rondleiding over de invloed van Haeckel op de glaskunst in het Nationaal Glasmuseum. Men was erg enthousiast en wilde graag informatie over de rondleiding in het Scheepvaarthuis.

Tijdens de rondleiding door het Scheepvaarthuis zal de gids u op diverse motieven van Haeckel wijzen. De rondleiding is te combineren met een high tea, warme lunch of kleine lunch. Zie voor meer informatie de website van Museum Het Schip. Aanmelden moet uiterlijk 5 dagen van te voren via de website van Museum het Schip. **Dus niet via de VVNK!**

Kunt u zich zo niet aanmelden dan kan het eventueel per telefoon: 020 6868595.

www.hetschip.nl/rondleidingen/24-diversen/834-haeckels-kunstvormen-der-natuur-in-het-scheepvaarthuis

Terugblik excursie Glasmuseum Leerdam ('Een zee van glas') op 21 juni 2014.

Aantal deelnemers: 33.

Foto's:

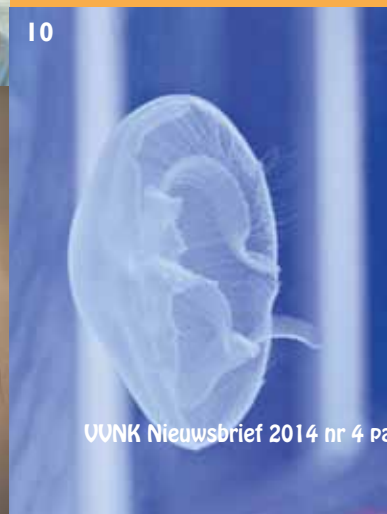
Greetje Engelsman-Postma: 1, 2, 3 en 8.

Maria Deuling: 11, en 12.

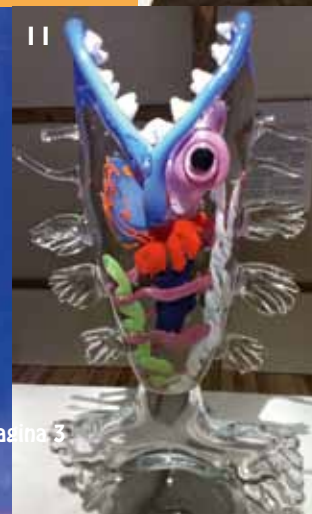
Eef de Hilster: 4, 6, 7, 8, 9 en 10.

VVNK Nieuwsbrief 2014 nr 4 pagina 2

VVNK Nieuwsbrief 2014 nr 4 pagina 3

EVENEMENTEN

Zaterdag 8 november 2014 50 jaar Stichting Schone Kunsten rond 1900

Op 6 november a.s. zal het precies 50 jaar geleden zijn dat de Stichting Schone Kunsten rond 1900 (SSK) in 1964 werd opgericht en waaruit in 1998 onze vereniging VVNK is voortgekomen. In de bijlage van dit nummer van 'Rond 1900' die u hierbij aantreft wordt uitvoerig aandacht geschonken aan de Stichting en de tentoonstelling "Schat aan Schoonheid, 50 jaar Stichting Schone Kunsten rond 1900" die het Drents Museum ter gelegenheid van dit jubileum tot stand brengt in het Drostenhuis. Het bestuur van de Stichting wil dit jubileumjaar niet zomaar voorbij laten gaan en nodigt hierbij alle VVNK leden uit om op zaterdag 8 november een feestelijke bijeenkomst bij te wonen ter gelegenheid van dit gouden SSK jubileum. De uitnodiging is persoonlijk en geldt alleen voor leden van de VVNK. Er zijn geen kosten aan het bijwonen van de bijeenkomst verbonden.

Aan- of afmelden bij voorkeur via email vóór 15 oktober bij boekingen@drentsmuseum.nl o.v.v. uw naam, lidmaatschapnummer en adres-

Programma Assen / SSK

14:30 uur Inloop via de groepsingang van het Drents Museum

15:00 uur Start programma

- Welkomstwoord Annabelle Birnie, directeur van het Drents Museum
- Muzikaal intermezzo door het duo Sans Souci (www.duosanssouci.nl)
- Feestelijk woord van Ben Stork, voorzitter van de SSK
- Muzikaal intermezzo
- De jubileumtentoonstelling: Willemijn Lindenhovius
- Muzikaal intermezzo
- Namens de VVNK: Els van Veggel, voorzitter VVNK
- Gelegenheid om de tentoonstelling te bekijken
- Drankjes, hapjes, met muzikale omlijsting door Sans Souci.

gegevens. Indien u niet over email beschikt kunt u bijgaande aanmeldingsbon (Drents Museum, Afdeling Boeking, Postbus 134, 9400 AC Assen) gebruiken.

Na ontvangst van hun aanmelding zullen (oud) bestuursleden van de SSK en de VVNK na 15 oktober nog nader bericht ontvangen.

EVENEMENTEN (VERVOLG)

Zondag 30 november excursie naar de Obrechtkerk en het Rijksmuseum

Prof. Dr H.W. van Os heeft zich bereid verklaard een toelichting te geven op de architectuur en decoratie van de Obrechtkerk te Amsterdam-Zuid na de zondagse kerkdienst. Het bestuur van de VVNK is blij met deze toezegging temeer daar hij zich al jaren inzet voor het herstel van de kerk en haar een heel warm hart toedraagt.

Na de lunch volgt een architectuur-rondleiding in het Rijksmuseum over de bouw, decoratie en restauratie. Destijds het grootste stenen gebouw van Nederland.

Obrechtkerk

Meer dan 100 jaar geleden besloot een aantal particulieren tot de bouw van een grote, imposante kerk in het nieuw ontwikkelde stadsdeel van Amsterdam achter het Concertgebouw. De bouw van de "Onze Lieve Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans", ofwel de Obrechtkerk zoals de kerk al snel werd genoemd, werd volledig gefinancierd door de families die hiertoe het initiatief hadden genomen. Het ontwerp is van de Amsterdamse architecten Jos Cuypers (zoon van Pierre Cuypers) en Jan Stuyt. Zij verlieten de neogothiek van Pierre C. en bouwden een neobyzantijnse/neoromaanse kerk met twee rijzige torens

Programma Amsterdam

- 12:30 uur Ontvangst met kopje koffie of thee en krentebolletje achter in de Obrechtkerk, Jacob Obrechtstraat 30, 1071 KM Amsterdam.
- ca. 12:45 uur Toelichting door Prof. Dr H.W. van Os over kerk en decoraties.
- 14:00 uur Lunch in het café in de Philipsvleugel van het Rijksmuseum welke begin november wordt geopend. Mocht dit niet gereed zijn, dan wordt een andere lunchgelegenheid gezocht.
- 14:45 uur Rondleiding in het Rijksmuseum.
- 15:45 uur Einde rondleiding en gelegenheid zelf in het museum te gaan kijken. Het museum sluit om 17.00 uur.
Met een groep hebben wij voorrang bij de entree.

Het Rijksmuseum circa 1895.

aan de oostzijde en een lagere vieringtoren aan de westzijde. Grote monumentale vormen en een wijd middenschip zorgen dat iedereen zicht heeft op het hoofdaltaar. Veel kunstenaars droegen bij aan de aankleding van de kerk zoals: Jan Eloy Brom, Joep Nicolas, Otto van Rees, John Rädecker, Matthieu Wiegman, Kees Dunselman en Marie Andriesen. Op 16 mei 1911 werd de Obrechtkerk gewijd en in gebruik genomen.

In de jaren '70 waren er plannen de kerk af te breken en daarvoor in de plaats flats te bouwen. Er kwam echter zoveel verzet uit de buurt dat de gemeente geen toestemming gaf voor de sloop. De omvangrijke

restauratie die 9 jaar duurde werd in 2011 afgerond.

Nu is de Obrecht naast kerkelijke ook voor culturele doeleinden in gebruik.

Rijksmuseum

Op 18 januari ontving Maxime Erkens van de VVnK een gedeelde eerste prijs voor haar scriptie: De Collectieopstelling van de Middeleeuwen in het Rijksmuseum vanaf 1885 tot en met 2013. Op boeiende wijze vertelde zij de leden van de VVnK, die daarvoor bijeen waren in hotel Spaander te Volendam, hoe sinds de opening van het Rijksmuseum in 1885 al enkele decennia later de eerste voorzichtige aanpassingen aan het gebouw plaatsvonden. Dit was de start van een opeenvolging van herinrichtingen, renovaties en (ver)bouwwerkzaamheden die tot op heden voortduren. Het gebouw van architect Cuypers was vanaf het begin omstreden omdat het teveel leek op een middeleeuwse kathedraal en daarnaast moeilijk te hanteren voor latere gebruikers. De laatste restauratie, die alom wordt geprezen, heeft het gebouw zoveel mogelijk teruggebracht in de oorspronkelijke stijl. In vervolg op de lezing van Maxime leek een

excursie nu op z'n plaats.

Na de lunch gaan we onder leiding van deskundige gidsen kijken naar wat over is van het oorspronkelijke gebouw. Naar wat is teruggebracht in de oude glorie en welke vernieuwingen zijn aangebracht om het museum aan te passen aan de grote stroom toeristen die dagelijks komen kijken. Zij zullen ons wijzen op de gedachten die liggen achter de nieuwbouw en de laatste restauratie waarbij alles zo veel mogelijk in oude glorie werd hersteld. Na afloop is er nog voldoende tijd om werk van kunstenaars uit "onze periode" in het museum te bekijken.

Aanmelding en kosten

Aanmelding vóór 20 november - bij voorkeur via de website - www.vvnk.nl/evenementen.php of met bijgaande aanmeldstrook sturen aan:

Resl von Bönninghausen,
Nieuwegracht 36 G, 3512 LS Utrecht.

Bij geen bericht bent u geplaatst. Afmelden via: evenementen@vvnk.nl.

Ieder lid kan **maximaal twee** introducees meenemen.

De kosten voor dit evenement bedragen € 25 voor leden € 28 voor introducees, jongeren tot 26 jaar € 12,50 exclusief entree Rijksmuseum. Entree Rijksmuseum is € 17,50 pp maar gratis voor Museumkaarthouders, Rembrandtkarthouders en jongeren tot 18 jaar.

Adres en bereikbaarheid

Obrechtkerk: Jacob Obrechtstraat 30, 1071 KM Amsterdam, Zondags vrij parkeren in de buurt of in de Parkeergarage onder Museumplein. Degenen die slecht ter been zijn, kunnen parkeren op het plein voor de kerk.

Vanaf Centraal Station: tramlijn 2 en 16,

uitstappen halte Jacob Obrechtstraat.

Vanaf Centraal Station en Station en Amsterdam Zuid: tramlijn 5, Halte Concertgebouw vandaar is het ca 500 m lopen naar de Obrechtkerk.

Telefonische bereikbaarheid uitsluitend op 30 november (de dag zelf)

Resl von Bönninghausen 06-1287 4553
Els van Veggel 06-1831 7871

Overdekte binnenplein Rijksmuseum.
Foto Eef de Hilster

Evelien de Visser

Bijna honderd jaar geleden overleed de Haagse School-schilder B.J. Blommers, die in de negentiende eeuw bekendheid verwierf met zijn strandtaferelen. Aanvankelijk schilderde hij net als de door hem bewonderde schilder Jozef Israëls vooral het armoedige vissersbestaan, maar terwijl Israëls zich concentreerde op het sombere bestaan van de Scheveningse vissers specialiseerde Blommers zich in het tegenovergestelde: spelende kinderen op een zonnig strand. De afgelopen jaren is incidenteel over Blommers gepubliceerd, maar het betrof geen uitvoerig nieuw onderzoek met aandacht voor het in kaart brengen van zijn oeuvre. Dit artikel vormt daartoe een aanzet.

Den Haag

Bernardus Johannes Blommers werd geboren in Den Haag op 30 januari 1845 en werd later opgeleid als lithograaf in de steendrukkerij van zijn vader. Van 1863 tot

(boven) Afb. 1.
Kinderen van de visser, 1868.
Olieverf op paneel, 41,5 x 40,5 cm.
Rijksmuseum Amsterdam (legaat J.B.A.M. Westerwoudt).

(links) Afb. 2.
Jonge Scheveningse, 1869.
Olieverf op paneel, 30 x 23 cm.
Gemeentemuseum, Den Haag.

(rechter pagina) Afb. 3.
Waar zijn de duifjes?, 1875.
Olieverf op doek, 22 x 15,8 cm.
De Mesdag Collectie, Den Haag.

1868 volgde Blommers lessen aan de Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag en ging in de leer bij Christoffel Bisschop (1828-1904), die zich had gespecialiseerd in het schilderen van genrestukken met Hinderloper interieurs. Het schilderij *De kinderen van de visser* (afb. 1) toont deze invloed van Bisschop in onder meer de precieze tekening van de twee figuren. Na zijn academitijd betrok Blommers samen met studiegenoot Willem Maris een atelier in de Juffrouw Idastraat in Den Haag.¹ Omstreeks deze tijd ontmoette hij de Scheveningse Anna van der Toorn, die model stond voor enkele van zijn schilderijen. In 1869 portretteerde hij haar in *Jonge Scheveningse* (afb. 2) en twee jaar later trouwden ze. Na het huwelijk verhuisde het echtpaar naar een

hofje in de Jacob Catsstraat in Den Haag, waar Blommers een atelier aan huis had. In het atelier had de kunstenaar een Schevenings interieur ingericht, waar halverwege de jaren 1870 werken met als onderwerp moeder en kind ontstonden. Deze thematiek vond zijn hoogtepunt in *Waar zijn de duifjes?* uit 1875 (afb. 3). Er werd zeer positief over het werk geschreven. Zo was vriend en criticus Jacques van Santen Kolff - naamgever van de Haagse School - van mening dat de kunstenaar het schilderij had "gevoeld en niet gemaakt [...]" en was hij diep onder de indruk van de levensechtheid van de scène. Het tintelde van leven, het was onpretentius en poëtisch, ongedwongen en bevallig.² De uitdrukking dat Blommers' werk 'tintelde van leven' kwam vanaf 1875 vaak voor in de kunstkritieken en deze 'levensechtheid' was dan ook een belangrijk element in zijn schilderijen. Door gezinsuitbreiding gedurende de jaren 1870 en 1880 portretteerde Blommers regelmatig zijn dochters en zonen. Omstreeks 1881 schilderde hij het portret van één van zijn dochters Maria Bernardina (afb. 4). Hoewel deze stukken zeer gewild en geliefd waren bij het publiek, waren ze Blommers te dierbaar om te verkopen. Uit verschillende interviews met de kunstenaar bleek de belangrijke rol die zijn vrouw en kinderen speelden in zijn leven. Hij liet daarmee zijn privéleven naadloos aansluiten op de thematiek van zijn schilderijen. Zo vertelde Blommers hoe hij in zijn dagelijks leven, met een aantal kleine kinderen in huis, ineens een schilderij voor zich zag. "God, je zag elke minuut een schilderij in je huiskamer..., er hoefde niets bij..., je zag 't...'"³

Scheveningen

In 1881 liet Blommers aan de Van Stolkweg vlakbij Scheveningen een villa bouwen, die de

(onder) Afb. 4.
 Maria Bernardina Blommers, circa 5 jaar oud,
 omstreeks 1881.
 Olieverf op paneel, 41 x 27 cm.
 Particuliere collectie.
 Maria trouwde in 1899 met de schilder Jan
 Zoetelief Tromp (zie www.janzoetelieftromp.nl).

(rechtsboven) Afb. 5.
 Vissersvrouwen aan het strand, ca. 1883
 Olieverf op doek, 65 x 120 cm
 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Rijswijk

(rechtsonder) Afb. 6.
 Boomgroep bij een boerderij, ca. 1890-1906.
 Olieverf op doek, 40 x 49 cm.
 Museum Jan Cunen, Oss.
 Fotografie Peter Cox.

naam droeg van zijn oudste dochter Johanna. Ook werd hij door de zeeschilder H.W. Mesdag (1831-1915) gevraagd een bijdrage te leveren aan het Panorama Mesdag. Aanvankelijk werd gedacht dat Blommers slechts verantwoordelijk was voor een Scheveningse vrouw en haar kind, maar onderzoek heeft aangetoond dat hij waarschijnlijk veel meer heeft bijgedragen aan het 1680 vierkante meter grote doek.⁴ Zo schilderde hij een deel van het duinlandschap rondom de vissersvrouw en het kind, en enkele figuren op het strand en in het dorp.

Blommers beleefde zijn grootste artistieke succes tussen 1875 en 1890 toen hij veelal strandtaferelen schilderde. *Vissersvrouwen aan het strand*, dat te zien was op de Wereldtentoonstelling in Amsterdam in 1883, is daarvan een van de mooiste voorbeelden (afb. 5). Er werd positief geschreven over het schilderij uit de collectie van de Haagse bankier en verzamelaar F.H.M. Post (1829-1894). De levendigheid van de voorstelling, de houdingen van de vrouwen, de tekening en de kleur van het tafereel werden geprezen. Volgens criticus A.C. Loffelt muntte Blommers zelfs altijd al uit in zijn gebruik van coloriet.⁵

Brabant

Vanaf het begin van de jaren 1890, toen Blommers naar Noord-Brabant ging om te schilderen, kwam het boereninterieur vaker voor in zijn oeuvre. Op aanraden van Gabriël ging hij naar Heeze om de "onbedorven schilderachtige toestanden, in die woningen [...]" vast te leggen op het doek.⁶ Samen met Albert Neuhuys (1844-1914), die al vanaf 1880 regelmatig in Brabant werkte, bezochten ze andere dorpen in de buurt van Eindhoven en Tilburg als Bladel, Dongen en Son en Breugel. Blommers schilderde daar vooral binnenhuizen met

boeren, en een enkel landschap waaronder *Boomgroep bij een boerderij* (afb. 6). Het plateland trok hem echter niet zo sterk als het strand en na een aantal jaren ging hij er niet meer schilderen.

Katwijk

Blommers' vertrek naar Katwijk omstreeks 1899 kan worden toegeschreven aan de verstedelijking in Den Haag en Scheveningen. De plannen voor de aanleg van een haven in Scheveningen zal één van de belangrijkste oorzaken zijn geweest. Het vissersleven speelde zich daardoor niet meer op het strand af. Daarnaast was de pas gebouwde pier hem een doorn in het oog.⁷ Naar eigen zeggen beviel het Blommers eerst niet in Katwijk, omdat hij dezelfde onderwerpen zocht die hij eerder in Scheveningen schilderde. "Alles viel mij er tegen... De kinderen zelfs zijn er niet zoo schilderachtig... Maar later heb ik me er meer mee verzoend ... omdat ik er heel iets anders ben gaan schilderen... Ik schilder er nu die schelpenkarren..."⁸ Omdat Blommers

veel in Katwijk was en het hem er beviel, liet hij er een tweede huis bouwen. De villa, ditmaal vernoemd naar de jongste dochter Thérèse, werd opgetrokken naast de kerk, vlakbij de zee.

Door Blommers' succes groeide ook de belangstelling uit het buitenland voor zijn werk. Door de interesse uit de Verenigde Staten en Groot-Brittannië verdwenen veel schilderijen naar het buitenland. Maar met deze belangstelling groeide vanaf 1890 ook de kritiek. Goede schilderijen van zijn hand werden schaars, schreef Willem

Steenhoff.⁹ En Albert Plasschaert stelde vast dat Blommers' schilderijen op dat moment door de kunsthandel "te hoog geschat" werden."¹⁰ Dit gold echter niet voor *Zomer* (afb. 7) uit 1898, dat werd aangekocht voor het Museum Boijmans Van Beuningen. Critici waren enthousiast over de combinatie van het gouden licht, de warme atmosfeer en de weergave van de figuren. "*Zomer* is een meesterwerk, een der allerbeste die we van den heer Blommers kennen", stelde N.H. Wolf.¹¹ Henri Dekking, criticus van De Amsterdammer, schreef: "Dit is Blommers op zijn best [...]."¹² De schilderijen uit Blommers' laatste jaren werden wisselend, maar vaak kritisch beoordeeld. Op het eerste gezicht leken het goede schilderijen, maar volgens critici klopte er stevast iets niet aan. De atmosfeer ontbrak, het was te droog geschilderd of de figuren waren niet goed weergegeven, zo luidde de kritiek.

(boven) Afb. 7.
Zomer, ca. 1898.
Olieverf op doek, 137 x 199 cm.
Museum Boijmans Van Beuningen,
Rotterdam.

(rechts) Afb. 8.
Portret van Andrew Carnegie
(1835-1919), 1913.
Olieverf op doek.
Vredespaleis, Den Haag.

Gechoqueerd schreef zelfs N.H. Wolf, die Blommers altijd zeer goed gezind was, over een werk van de kunstenaar in 1912: "Overal schijnt zon: links, rechts, achter, .. onbegrijpelijk waar het overal vandaan komt! Dit moet een vergissing van Blommers zijn!"¹³ Ook een van Blommers' laatste schilderijen werd niet goed ontvangen. De kunstenaar kreeg de opdracht een portret te schilderen van Andrew Carnegie (1835-1919), die een

groot bedrag schonk om het Vredespaleis in Den Haag te realiseren (afb. 8). Om die reden reisde het echtpaar in 1912 naar de Verenigde Staten. Maar alle kenmerken van Blommers ontbraken in dit schilderij. Het portret sprak "te weinig als menscheel- ding [en] worden wij niet getroffen door de figuur, die daar staat als uitbeelding van een levend wezen, maar heeft het iets popachtigs, iets stijfs, door gebrek aan uitdrukking en levendige behandeling."¹⁴ Bijna een jaar later, een maand voor zijn zeventigste verjaardag, overleed Blommers op 15 december 1914 in Scheveningen.

Evelien de Visser (1988) voltooide cum laude de Research Master Art History and Archaeology aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ze is verbonden aan het RKD - Nederlands instituut voor kunstgeschiedenis in Den Haag, waar ze meewerkt aan het Mondriaan Editieproject en zelfstandig onderzoek doet naar B.J. Blommers en het echtpaar Mesdag.

Noten:

¹ In hetzelfde huis hadden ook andere schilders als Salomon van Willem Witsen, Elchanon Verveer, Mathijs Maris en later Anton Mauve hun atelier.

² J. Santen Kolff, 'Een blik in de Hollandsche schilderschool onzer dagen. II.', *De Banier* 2 (1875), p. 329.

³ T. de Veer, 'Van een schildersleven', Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift 16 (1906), p. 157.

⁴ Y. van Eekelen en M. Boom, *Magisch Panorama: Panorama Mesdag, een belevenis in ruimte en tijd*, Zwolle 1996, p. 105-106.

⁵ E.G.O. [A.C. Loffelt], 'De Schilderijen op de Koloniale Tentoonstelling. II.', *Het Vaderland*, 2 juli 1883.

⁶ De Veer 1906, p. 155.

⁷ De Veer 1906, p. 155.

⁸ De Veer 1906, p. 155.

⁹ W. Steenhoff, 'Albert Neuhuys', *Onze Kunst* 1 (1905), 6.

¹⁰ A. Plasschaert, *XIXde eeuwse Hollandsche schilderkunst*, Amsterdam 1909, p. 35.

¹¹ N.H. Wolf, 'Vierjaarlijksche Tentoonstelling van Kunstwerken te Rotterdam. Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen, 10 Mei - 22 Juni 1902', *De Wereldkroniek* 8 (1902), p. 117.

¹² H. Dekking, 'De vierjaarlijksche tentoonstelling. II.', *De Amsterdammer* (1 juni 1902), p. 4.

¹³ N.H. Wolf, 'De Vierjaarlijksche, Amsterdam 1912. VI.', *De Kunst* 228 (1912), p. 564.

¹⁴ Pittore, 'Andrew Carnegie's Portret, Larensche Kunsthandel, Amsterdam.', *De Kroniek* 284 (1913), p. 630.

DE PENNINGEN VAN HILDO KROP, STADSBEELDHOUWER VAN AMSTERDAM

In 'onze' periode zijn er heel veel penningen gemaakt door bekende kunstenaars, vooral door beeldhouwers, zoals Dirk Bus, Han Wezelaar en Grada Rueb. De veelzijdige kunstenaar Chris van der Hoef heeft een oeuvre van 300 penningen nagelaten. Toch krijgen die penningen nauwelijks aandacht in de publicaties van de VVNK. Velen denken bij penningen nog aan munten, maar je kunt een penning beter een 'handzame sculptuur' noemen. Tot eind 2014 is het penningoeuvre van beeldhouwer Hildo Krop (1884-1970) het thema van de jaarlijkse wisselexpositie in de Jugendstilvilla Rams Woerthe in Steenwijk. Een mooie gelegenheid om er eens aandacht aan te besteden. De in Steenwijk geboren Krop heeft slechts een klein aantal penningen en plaquettes vervaardigd. Tussen 1916 en 1959 heeft hij er maar dertien gemaakt.

Eddy L. Engelman

Hildo Krop werd in 1884 geboren in Steenwijk. De gemeente Steenwijkerland (Steenwijk) koestert Krop en zijn kunst dan ook. Hij begon er als patissier, en verder ontwierp hij ongeveer zestig keramiekmodellen voor de Eerste Steenwijker Kunst-Aardewerk Fabriek (ESKAF, 1919-1927). Na Krop's dood in 1970 kocht de gemeente zijn hele atelier uit Schoorl, waar hij aan het eind van zijn leven was terechtgekomen. Dat is nu een hele collectie geworden. Zijn 1500 kunstwerken zijn door de gemeente in beheer gegeven van de Stichting Instituut Collectie Krop (ICK; www.hildokrop.nl) die geheel uit vrijwilligers bestaat. Als kunstenaar was Krop veelzijdig. Zijn vele beelden in steen, brons, hout en gips, zijn keramische

werk, zijn meubels, boekbanden, vloerkleden, maskers, schilderijen, tekeningen en houtsneden, etc. worden sinds 2007 permanent en met trots tentoongesteld in de gerestaureerde villa Rams Woerthe in Steenwijk. Een prachtige Jugendstilvilla uit 1899 van de Amsterdamse architect Adolf van Gendt (1835-1901).

Het huis ligt op vijf minuten lopen vanaf het centrum, in een park in Engelse landschapsstijl met een theekoepel die ook nog wordt uitgebaat. Villa en park staan op de werelderfgoedlijst van UNESCO. Het gebouw heeft glas-in-loodramen van Adolfe Comte en van Willem Bogtman, die onder meer de indrukwekkende glazen overkapping van 106 m² van het Scheepvaarthuis in Amsterdam heeft ontworpen.

Afb. 1. Villa Rams Woerthe, Steenwijk.

Stadsbeeldhouwer van Amsterdam

Hildo Krop is vooral bekend geworden door zijn monumentale werk als 'stadsbeeldhouwer van Amsterdam'. Hij was dat al sinds 1916, maar die eretitel kreeg hij pas officieel in 1956. Het was een pleister op de wonde omdat niet hij maar John

Rädecker het monument op de Dam mocht maken. Krop zat nu eenmaal in de commissie die moest bepalen welke kunstenaar die opdracht kreeg en zo kon hij die opdracht niet zelf krijgen. Krop maakte onnoemelijk veel brugversieringen, gevelbeelden (onder andere aan het Scheepvaarthuis), reliëfs, grafmonumenten en oorlogsmonumenten. Met John Rädecker die hem het hakken in steen had geleerd was Krop de belangrijkste 'bouwbeeldhaker' van zijn generatie. Krop is natuurlijk niet de enige beeldhouwer die naast het hakken in steen, het liefst in graniet, ook penningen maakte. Maar het is altijd weer boeiend om te zien hoe sommige beeldhouwers zowel in staat zijn tot het 'grotte' hakwerk, maar ook het fijne werk van het maken van een penning beheersen. We zien dat ook bij hedendaagse kunstenaars als Da van Daalen die zowel in steen of marmer hakt maar ook een ontwerp voor een munt kan maken, de meest subtiele en precieze vorm van modelleren.

Penningexpositie

Tot het eind van 2014 is er in Rams Woerthe naast de permanente tentoonstelling een nieuwe expositie van de penningen, enkele schilderijen en tekeningen van Hildo Krop. Als penningontwerper is Krop veel minder bekend. Hij maakte slechts dertien penningen en plaquettes, waarvan drie als vrij werk. Maar dat wil niet zeggen dat de tentoonstelling in Rams Woerthe de moeite van het bekijken niet waard is. Samen met de rest van de collectie is de tentoonstelling alleszins bezienswaardig. De penningen, de oorspronkelijke gipsafdrukken en ook de modellen die hij in leisteen graveerde, eigenlijk sneed, laten goed zien dat de zo kenmerkende beeldtaal van Krop ook in zijn kleinere werk goed zichtbaar is. Een van zijn penningen is een terracotta zelf-

Afb. 2. 2a. Hildo Krop, Medaille Hildo Krop, 1959, terracotta, 83 mm, voor- en keerzijde.

portret (met zijn karakteristieke petje) dat hij boetseerde voor een aantal mensen dat er bij zijn 75e verjaardag voor had gezorgd dat vijf bronzen maskers van hem konden worden aangekocht voor de Amsterdamse Stadsschouwburg (Medaille Hildo Krop). De schilder/tekenaar Paul Citroen kreeg zelfs een geglazuurde versie.

Afb. 3. Hildo Krop, Medaille Tien jaar arbeidersregering USSR 1917-1927, 1927, brons, 65 mm.

Daarnaast kwam zijn links georiënteerde, overigens ondogmatische, politieke idealisme tot uiting in de politiek getinte penning Medaille Tien jaar arbeidersregering USSR 1917-1927. Op de voorkant een arbeider die kracht uitstraalt, met in de ene hand een hamer en sikkel en in de andere hand een vlag.

Afb. 4. Hildo Krop, Legpenning met afbeelding van beeldhouwer, ca. 1935, brons, 100/95 mm.

Afb. 5. Hildo Krop, Penning lopende vrouw, 1934, brons, 85 mm.

Ook de penning uit ca. 1935 met een afbeelding van een beeldhouwer met een hamer en beitel laat een echte robuuste Krop-mansfiguur zien (*Legpenning met afbeelding van beeldhouwer*, zie vorige pagina).

Boeiend om te zien is dat de lopende vrouw met de lelie op de penning uit 1934 vrijwel dezelfde vrouw is als de afbeelding op het gevelbeeld aan de Apollolaan 1 in Amsterdam die hij al in 1928 had gemaakt (*Penning lopende vrouw*).

Afb. 6. Hildo Krop, gevelbeeld Apollolaan 1, 1928, Amsterdam.

De genoemde penningen bevinden zich alle in de collectie van de Stichting Instituut Collectie Krop.

Publicatie

Tijdens de opening van de tentoonstelling op 25 februari jl., op de dag dat Krop 103 jaar geleden werd geboren, passeerden vele verhalen en anekdotes over Krop de revue, bijvoorbeeld over hoe moeizaam het massale monument voor Berlage tot stand kwam. Ook werd in aanwezigheid van kleinzoon Hildo Krop junior een portret van Krop onthuld dat zijn laatste assistent

Henk Oddens (1942) al in 1966 van hem had gemaakt. Oddens, ook aanwezig bij de opening, assisteerde Krop twee jaar tijdens het maken van het Berlage-monument dat aan het Victorieplein in Amsterdam staat vóór de 'wolkenkrabber' van de architect J.F. Staal. Het portret van Krop was nergens meer te vinden, maar Oddens had gelukkig de gipskop nog, en was bereid het opnieuw af te gieten. 'Een beetje collectie heeft een portret van de naamgever. Het was voor ons een lang gekoesterde wens om in bezit te komen van een portret van Krop', vond Wim Heij, van de Stichting ICK.

Alle penningen zijn nu samengebracht in het handzame boekje dat bij de opening werd gepresenteerd: *Hildo Krop, Penningen*. Het is het zesde in de prachtige reeks *De veelzijdige kunstenaar Hildo Krop*. Eerder verscheen onder meer *Hildo Krop, Stadsbeeldhouwer van Amsterdam*.

En mocht u besluiten een dag naar Steenwijk te gaan, bekijk dan ook een paar van de vele andere ramen van Willem Bogtman. Bijvoorbeeld in Villa De Wilg in de Jan-Hendrik Tromp Meesterstraat 9 (tinfili-grain in beton) en in enkele panden aan de Kornputsingel.

(linker pagina) Afb. 7. Henk Oddens, Portret Hildo Krop, 1966/2013, brons.

Tot en met 31 december 2014: *Penningen en schilderijen Hildo Krop* in Villa Rams Woerthe, Gasthuislaan 2, Steenwijk: di.- zo. 11.00-16.00 uur.

Literatuur

Pieter Jonker en Emmy Lagerweij-Polak, *Hildo Krop – Penningen*, Steenwijk, 2014. ISBN 978-90-814778-5-7

Voor € 10 te verkrijgen bij de Stichting Instituut Collectie Krop. www.hildokrop.nl

E. J. Lagerweij-Polak, *Hildo Krop: beeldhouwer*, Den Haag, 1992. In 2012 opnieuw in facsimile uitgegeven door ICK; alleenverkoop bij ICK. www.hildokrop.nl.

Foto's:

Arie van Andel, Loek van Vlerken en Eddy Engelsman

Eddy Engelsman, vice-voorzitter van de VVNK, verzamelt penningen, is lid van de Vereniging voor Penningkunst (VPK). Dit artikel verscheen eerder, met een enigszins gewijzigde tekst, in *De Beeldenaar* (juli/augustus 2014), tijdschrift van de VPK (www.peningkunst.nl) en het Koninklijk Genootschap voor Munt- en Penningkunde (www.koninklijkgenootschap.nl).

Het Nieuwe Huis. Architect
Barend van den Nieuwen Amstel.
Tekst: Dorothee Oorthuys,
fotografie: Bert Muller, 2014,
Stokerkade cultuurhistorische
uitgeverij.
ISBN 9789079156245.
Gebonden, 167 blz. € 24,50.

Eddy Engelsman

Frustratie over 'ellende die de kamerbewoners hebben te verduren van zeurige en inhalige hospita's' heeft in 1928 geleid tot Het Nieuwe Huis aan het Roelof Hartplein in Amsterdam. Barend van den Nieuwen Amstel (1883-1957) ontwierp een chic U-vormig complex met 169 één tot drie kamer- huurappartementen voor ongehuwde mannen en vrouwen in sobere laat-Amsterdamse Schoolstijl. Het gebouw met

collectieve voorzieningen was een novum in die tijd.

Het markante zes verdiepingen tellende gebouw heeft nog steeds dezelfde functie met vrijwel dezelfde plattegronden. Het monumentale trappenhuis heeft enorme glas-in-loodramen die waarschijnlijk door de architect zijn ontworpen. Het is nu een Rijksmonument, maar de architect is lang onbekend gebleven. Gelukkig heeft Dorothee Oorthuys nu over alle aspecten van de bouw en het gebouw een prachtig boek geschreven.

Coöperatief wonen

In 1913 nam Meijuffrouw Kruys, ambtenaar bij de Gemeente, het initiatief via een advertentie. De grote belangstelling kwam vooral uit de middenklasse, de wat hogere gemeenteambtenaren. Zij richtte in 1914 de 'Coöperatieve Woonvereniging Het Nieuwe Huis' op. Vanuit die coöperatieve gedachte werd het idee voor een centrale keuken overgenomen van het Clara Raphaels Hus in Kopenhagen, een zogeheten 'Einküchenhaus'. Dorothee Oorthuys geeft vergelijkbare voorbeelden uit andere steden. Het plan werd vertraagd door de Eerste Wereldoorlog en doordat het ontwerp van J.C. van Epen werd afgewezen. Daarop werd Barend van den Nieuwen Amstel ingeschakeld. Hij

had het naastgelegen Het Rode Blok (1925) ook al ontworpen. Het Nieuwe Huis kwam pas in 1928 gereed. De auteur geeft een foto-overzicht van zijn andere werk dat getuigt van een goed inzicht in samenhang tussen architectuur en stedenbouw.

De bouw werd uitbesteed aan de Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging (ACW) Samenwerking, die ook verantwoordelijk was voor andere bouwblokken in Plan Zuid. De ACW Samenwerking was de bouwer en verhuurder, de exploitatie bleef in handen van de Coöp. Woonvereniging Het Nieuwe Huis. Woningbouwverenigingen bouwden weliswaar wooncomplexen, maar het accent lag op sociale woningbouw met eengezinswoningen. Woongebouwen waren er rond die tijd al wel, maar alleen voor ongehuwde mannen óf vrouwen zoals Huize Lydia (1927) tegenover Het Nieuwe Huis, een pension voor RK-meisjes met kamers zonder eigen sanitair.

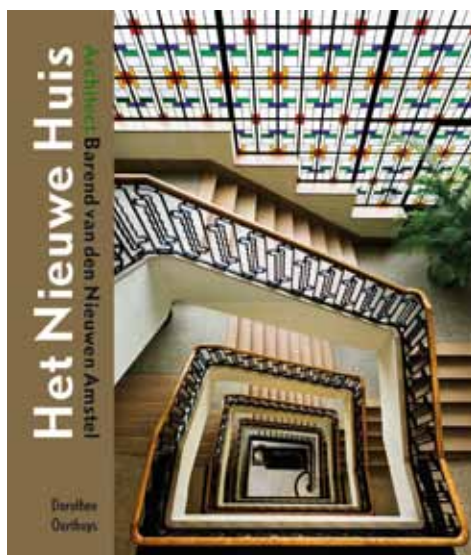
Luxe

Het Nieuwe Huis had een portiersloge, leeszaal, binnentuin, dakterras, fietsenkelder, afzonderlijke storkokers voor was, post en vuilnis, centrale stofzuiger, te huren logeerkamers, huistelefoon, postkantoor en winkels. De bewoners konden vele huishoudelijke diensten delen. Van een centrale keuken met restaurant (lampen van fa. Winkelman) en allerlei in te huren personeel, tot ontbijt op bed. In het restaurant hield Mart Stam ooit een lezing over stedenbouw in Magnitogorsk in de Sovjet-Unie. Jarenlang was er over het restaurant gedoe vanwege verliezen, maar het werd pas in 1975 gesloten. Nu is het een openbaar leescafé.

Mensen

De auteur beperkt zich niet tot een architectonische beschrijving van het gebouw. Zij plaatst het gebouw in zijn maatschappelijke en historische context. Alle betrokkenen bij de totstandkoming van de plannen passeren de revue zoals de bekende SDAP-wethouder Floor Wibaut, wiens secretaresse één van eerste bewoners was. Maar vooral de achtergronden van de eerste bewoners (de hele lijst is vermeld), hun beroep, hun 'kwesties', hun huisregels, etc. maken het boek zo interessant. Daardoor krijgt de gemiddelde bewoner profiel. De complete lijst met leveranciers van bouwmaterialen vermeldt dat Emile Sanders VERA LUX glasbouwstenen leverde. Die kwamen van de Glasfabriek Leerdam, hoogstwaarschijnlijk ontworpen door Berlage.

Na het lezen van dit bijzondere boek wil je het gebouw ook snel van binnen bekijken. Gelukkig heeft Dorothee Oorthuys al toegezegd voor de VVVK-leden een rondleiding te (laten) verzorgen. Dat wordt 2015.

Egbert Reitsma, architect (1892-1976). Meester in bakken.

Tekst: Kees van der Ploeg, fotografie: Teo Krijgsman, 2014, uitgeverij Noordboek. ISBN 9789033008450. Gebonden, 160 blz. € 22,50.

Eddy Engelsman

Kerken

Wie de gebouwen van Egbert Reitsma ook van binnen wil bekijken moet 's zondags vroeg op want de architect heeft vooral kerkgebouwen ontworpen. Maar liefst 28, waarvan 17 na 1950. Of u nou kerkganger bent of niet, ga zondags eens naar een kerk in het Noorden van ons land of naar Andijk (N-H). Anders kom je die kerken moeilijk in. En terwijl ze toch zeer de moeite waard zijn. Gelukkig heeft Kees van der Ploeg nu een boek over zijn ou-

vre geschreven, met schitterende foto's van Teo Krijgsman. Het zoveelste mooie boek over Noordelijke architecten van uitgeverij Noordboek. De auteur staat uitvoerig stil bij zijn stijl, zijn terugkeer naar de traditie en zijn betekenis voor andere architecten. Speciale aandacht is er voor 12 kerken, enkele van zijn villa's en zijn betrokkenheid bij de wederopbouw van de Grote Markt in Groningen. Ook worden aan het Noorder Sanatorium, Psychiatrische inrichting Dennenoord in Zuidlaren maar liefst 21 pagina's gewijd. De VVNK heeft op 13 september een excursie naar Dennenoord georganiseerd. Zowel voor deelnemers als thuisblijvers is het boek een must.

Reitsma heeft nooit in het kader van de volkshuisvesting ontworpen. Wel bouwde hij, bijna altijd in opdracht van particulieren, een paar woningblokjes, villa's, bejaardenhuizen, kantoren, bedrijfspanden, pompstations en een concertzaal. En veel kerken dus. Vooral zijn kerken uit de jaren '20 en '30 in Amsterdamse Schoolstijl - alle rijksmonument - zijn architectuurhistorisch het meest interessant. Daaraan wordt in het boek ook de meeste aandacht besteed; minder aan zijn ontwerpen van na 1950. Persoonlijk vond ik interessant dat Reitsma in 1958 een gebouw voor Gestetner blijkt te hebben ontworpen waarin ik zonder dat te weten jarenlang op het Sociologisch Instituut aan de Grote Markt in Groningen colleges heb gevolgd.

Amsterdamse School

Zijn grote bouwmassa's met grote muurvlakken, verschillende metselverbanden en steile daken zijn het meest kenmerkend. Als 'een uiterst bekwame meubelontwerper' had hij vaak zelf de hand in het interieurontwerp. Het progressieve poli-

tieke en culturele klimaat van de jaren '20 zorgde ervoor dat de Amsterdamse School juist in Groningen populair werd. De invloed van de sociaal-democraten in de gemeenten was groot. Hele buurten zijn in de stad Groningen in het kader van de volkshuisvesting in Amsterdamse School-stijl gebouwd. Bekend zijn ook de scholen van S.J. Bouma in de stad Groningen. In de Gereformeerde Kerken die niet overliepen van modernisme was opsmuk geen gemeengoed. Toch pasten ze kennelijk wel in die nieuwe stijl. Misschien hielp het dat Reitsma zelf uit een Gereformeerde nest kwam, maar dat hij zich verre hield van de vele geloofsconflicten die in die kringen speelden. Kees van der Ploeg staat stil bij de kunsthistorische vraag waarom de Gereformeerde kerken in de moderne stijl gebouwd konden worden. Eén verklaring is dat de Gereformeerde voorman Abraham Kuiper daarvoor de weg had gebaad.

Ook de Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg waarvan Reitsma bestuurslid was heeft in die jaren bijgedragen aan de zeer expressionistische kleurenexplosies in zijn kerken. Zo heeft de Ploeg-schilder George Martens Reitsma's kerk in Kollum van binnen beschilderd. Felle primaire kleuren, maar ook groen, paars en oranje zijn dominant in al zijn kerken. Ongetwijfeld hebben de drie jaren (1917-1920) in de artistieke sfeer op het bureau van de architect Willem Kromhout (1864-1940) zijn latere ontwerpen beïnvloed. De architect was in hoge mate kunstenaar.

Er bestaat een Stichting Egbert Reitsma, geleid door zijn kleindochter de interieurarchitect Frederiek Reitsma zie:

www.stichtingegbertreitsma.nl

TENTOONSTELLINGAGENDA per september 2014

Den Haag – Panorama Mesdag
070-3106665 / www.panorama-mesdag.com
Laurens Alma-Tadema – tentoonstelling van originele prenten;
21 september t/m 26 oktober 2014.

Laurens Alma-Tadema
Dedication To Bacchus
Afmetingen: 3.712 x 1.592

Om een groter publiek te bedienen liet Lawrence Alma-Tadema (1836 - 1912), de vijf jaar jongere achterneef van Hendrik Willem Mesdag, van zijn meest succesrijke schilderijen etsen en gravures maken. Panorama Mesdag toont een selectie van deze kleurige decoratieve prenten, vaak sensueel en zowel historisch als archeologisch verbazingwekkend goed gedocumenteerde prenten. De tentoonstelling wordt verrijkt met een 20-tal 'Grand Tour' souvenirs, die refereren aan de werken van Alma-Tadema.

De in het Friese Dronrijp geboren Lourens Alma, zoon van notaris Pieter Tadema, wist op typisch Victoriaanse manier een geïdealiseerd beeld te scheppen van de Klassieke Oudheid. Zijn genretafelen, alledaagse scènes, feesten, bijzondere gebeurtenissen en momenten geven de toeschouwer de indruk in het oude Rome te zijn, in de straten van Pompeii te lopen, of te verkeren in de villa's van de decadente Romeinse patriciërs. Alma-Tadema combineerde op onnavolgbare wijze vertelkunst met zin voor realisme en scherp oog voor detail. Hij onderbouwde zijn voorstellingen met archeologische eruditie en historische betrouwbaarheid.

Laurens Alma-Tadema
Roses, Love's Delight
Afmetingen: 1.540 x 3.627

De Grand Tour souvenirs die op de tentoonstelling getoond worden, sluiten nauw aan bij de belangstelling voor de Klassieke Oudheid in die tijd. Een Grand Tour naar Florence, Rome en Napels was in de 18e en 19e eeuw een verplicht onderdeel tijdens de opleiding van Engelse en Noord-Europese jongelingen uit de adel en gegoede burgerij. Eenmaal thuis gekomen illustreerden de souvenirs de opgedane kennis en ontwikkelde smaak en kregen ze een prominente plek in het interieur: schaalmodellen in marmer van tempels, bronzen beelden naar de beroemdste werken uit de oudheid of micromozaiëken met afbeeldingen van het Colosseum of Pantheon.

In 1870 verhuisde Tadema van Brussel naar Londen, waar hij de rest van zijn leven door zou brengen. Vanaf dat moment liet hij zich Alma-Tadema noemen. Alma-Tadema werd een van de best betaalde en beroemdste kunstenaars van zijn tijd. Op de wereldtentoonstellingen van 1889 en 1897 won hij eremedailles en de Grote Gouden Medaille. Op het toppunt van zijn roem sloeg koningin Victoria Alma-Tadema op 24 mei 1899 tot ridder en verwierf hij het recht om de titel Sir Lawrence Alma-Tadema te voeren. Na zijn overlijden in juni 1912 werd zijn stoffelijk overschot bijgezet in de crypte van St Paul's Cathedral in Londen.

Nieuw-Buinen - Keramisch Museum
Goedewaagen
0599-616090 /
www.keramischmuseumgoedewaagen.nl
Het Verdriet van Gouda, opkomst, bloei en ondergang van de Plaatelbakkerij Zuid-Holland;
t/m 26 oktober 2014.

Kort na de Eerste Wereldoorlog werd 'Gouda' net zo'n wereldmerk als 'Delfts'.

Met vooral haar matplateel veroverde de eind 1897 gestichte Plaatelbakkerij Zuid-Holland (PZH) uit Gouda de wereldmarkt. En tientallen jaren lang was de PZH ook de trots van Gouda. Vanaf 1903 werd de PZH-productie overgenomen door Nederlands belangrijkste keten van huishoudzaken, het Hoyngconcern.

Aan de opkomst, bloei en ondergang van dit Goudse concern wijdt het Keramisch Museum Goedewaagen vanaf begin juni tot eind 2015 in een vierluik verschillende, thematische tentoonstellingen. Sinds de stichting van het museum in 1989 doet de museumstaf gericht onderzoek naar de bedrijfsgeschiedenis van de PZH. Deze fabriek was tot haar faillissement begin 1965 decennia lang de grootste concurrent van Goedewaagen.

Na de ondergang van de PZH in 1964 nam Goedewaagen uit de faillissements-

boedel alle nog lopende moedervormen en decors van de PZH over.

Met hulp van een aantal, grote particuliere bruikleengevers verwierf het Keramisch Museum Goedewaagen een inmiddels zeer representatieve collectie van de PZH. In de vorm van tentoonstellingen, wetenschappelijk onderbouwde catalogi, symposia, lezingen en rondleidingen werd de productie van de PZH in de afgelopen decennia nader belicht. De eerste expositie die tot en met zondag 26 oktober duurt, stelt de productie van het PZH-plateel centraal.

Noordwijk – Noordwijk Museum
071-3617884 / www.museumnoordwijk.nl
Grafiek van een beeldhouwer 'De houtsneden van Oswald Wenckebach';
t/m 14 september 2014.

(Mogelijk verschijnt dit nummer van de Rond 1900 te laat voor deze tentoonstelling. De informatie blijft interessant.)

Oswald Wenckebach is met name bekend om zijn beeldhouwwerk. Iedereen kent wel de 'Monsieur Jacques' die bij de ingang van het Kröller-Müller Museum staat. Wat veel mensen niet weten is dat hij eigenlijk is opgeleid als tekenaar, schilder en graficus. In zijn jonge jaren maakte Oswald een groot aantal houtsneden. Prenten met een uitgesproken eigen signatuur, waarmee hij in Nederland al vroeg enige bekendheid verwierf. Het zijn de houtsneden van Oswald Wenckebach waar Museum Noord-

wijk een tentoonstelling aan wijdt. Deze tentoonstelling toont in bijna 90 houtsneden hoe het werk van de jonge Wenckebach zich ontwikkelde van decoratieve prenten, via verhalende voorstellingen en aantrekkelijke portretten, tot een eigenzinnige plastische uitdrukkingsvorm van de menselijke gestalte. Het werd de opmaat voor zijn beeldhouwerschap. Naast houtsneden zijn er op deze tentoonstelling ook meerdere beelden te zien.

Geboren in het Limburgse Heerlen ging Oswald Wenckebach als vijftienjarige jongen wonen bij zijn oom, de schilder L.W.R. Wenckebach (1860-1937), bij wie hij drie jaar verbleef (zie ook de site van de VVVK onder kunstenaars). Daarna bezocht hij de Kunstnijverheidsschool in Haarlem. In 1914 stapte de jonge kunstenaar over naar de Akademie der bildende Künste in Wenen. Oswald volgde er lessen in grafische technieken. Hij specialiseerde zich in de techniek van de houtsnede en hij maakte een tijdlang minstens één houtsnede per dag.

Na de afronding van zijn studie in Wenen in 1918, vestigde Oswald Wenckebach zich, op 23-jarige leeftijd, in een visserswoninkje in Noordwijk aan Zee.

Rotterdam – Kunsthal
010-4400301 / www.kunsthal.nl
Rudolf Steiner - Alchemie van het alledaagse;
t/m 11 januari 2014.

Voor het eerst in Nederland presenteert de Kunsthal een overzicht van het veelomvattende oeuvre van Rudolf Steiner (1861-1925). Steiner is één van de meest invloedrijke en veelzijdige hervormers van de twintigste eeuw. Zijn gedachtegoed is nog springlevend. Steiner was een inspiratiebron voor vele kunstenaars zoals Piet Mondrian, Wassily Kandinsky en Joseph Beuys. De tentoonstelling laat een rijke verzameling van meubels, maquettes, sculpturen en 'blackboard' tekeningen zien en biedt een fascinerend inzicht in zijn leven, werk en breedverbreide gedachtegoed.

Steenwijk – Instituut Collectie Hildo Krop
www.hildokrop.nl

Hildo Krop, penningen en schilderijen, beeldhouwwerk, houtsneden, meubels en keramisch werk.

Het Instituut Collectie Krop (ICK) is sinds 2007 gehuisvest in villa RamsWoerthe in Steenwijk. Een groot deel van de benedenverdieping en het souterrain bieden onderdak aan een bijzondere collectie werken van Hildo Krop (1884-1970).

Woerden – Stedsmuseum
0348-431008 / www.stedsmuseumwoerden.nl
Leven in lijnen, Prenten en tekeningen van grafica Debora Duyvis (1886-1974);
t/m 7 dec 2014.

Debora Geertruida Duyvis werd geboren op 17 februari 1886 in Amsterdam. Haar doopsgezinde familie kwam oorspronkelijk uit de Zaanstreek waar men handelde in plantaardige oliën (Duyvis & Zn).

Van 1911 tot 1918 studeerde Debora aan de kunstacademie en maakte ze deel uit van de kunstklas van Johannes Aarts (1871-

1934). Aarts koos als graficus voor sociaal bewogen onderwerpen zoals arme landarbeiders, bedelaars, zwervers en kreupelen. Zijn werk dat te zien is in de hal van het museum, is zeer gedetailleerd en nauwkeurig uitgewerkt (zie ook de rubriek Kunstenaars op de site van de VVNK). Naar aanleiding van de lessen van Aarts besloot Debora zich te specialiseren in diepdrucktechniek van de burijngravure. Deze techniek vergt een interesse voor het ambacht en een langzame, studieuze manier van werken. Tijdens haar opleiding werd Debora begeleid door de toenmalige directeur van de academie, Antoon Derkinderen (1859-1925). Door veel te kijken, experimenteren, reizen en lezen, ontwikkelde Duyvis een eigen stijl en werkwijze. Naast vrij werk maakte Debora ook prenten in opdracht zoals boek- en tijdschriftomslagen, postzegels en ex libris.

(boven) Zelfportret.

(links) Café de la Marine, kopergravure, 1939.

(onder) Burijngravure: Calvi.

GEZOCHT: WEBMASTER EN VORMGEVER

De huidige webmaster verzorgt naast de website ook de vormgeving van 'Rond 1900'. Op den duur zal hier vervanging voor moeten komen. Op dit moment zou het prettig zijn als er een vervanger bij ziekte of vakantie is. Nu zijn beide functies in één persoon verenigd, maar dat is niet per se noodzakelijk. Hieronder wordt de inhoud van beide functies in het kort beschreven.

Webmaster

De website bevat een aantal pagina's waarvan de inhoud varieert met de tijd. Hierdoor is het gebruik van een bestaand cms voor het bijwerken van de totale inhoud niet mogelijk. Gedeeltelijk wordt de inhoud opgehaald uit databases zoals evenementen

en tentoonstellingen. De databases worden nu gedeeltelijk bijgehouden met een eenvoudig cms dat direct vanaf de website te openen is. Dit vereist nog de nodige uitbreiding en verbetering. Voor het onderhoud is dus enige kennis van html, css, php en mysql vereist. De website behoeft verder nog enige verbetering wat betreft de weergave op verschillende schermgroottes (pc, tablet en telefoon). Het bijhouden van de databases kan vanwege het cms eventueel aan andere (bestuurs-)leden uitbesteed worden.

De webmaster plaatst ook foto-impressies van de evenementen. De foto's hiervoor kunnen door anderen worden aangeleverd.

Vormgever

De vormgever maakt op dit moment deel uit van de redactie. Het nieuwsblad 'Rond 1900' wordt opgemaakt in InDesign CS5 en drukklaar in pdf via internet aangeleverd aan een drukker. Voor de tekstinhoud is een ander redactielid verantwoordelijk. Van de vormgever wordt wel verwacht dat die nog eens kritisch naar de tekst kijkt.

De vormgever zorgt ook voor de eenheid in de stukken voor de Algemene Ledenvergadering.

De vormgever ontwerpt ook ander promotiemateriaal voor de vereniging.

Samenhang tussen de functies

Bij de verschijning van een nieuw nummer van 'Rond 1900' moet ook de website bijgewerkt worden op de volgende gebieden:

- Evenementen
- Tentoonstellingen
- Archief (inhoudsopgave van 'Rond 1900')

Nadere informatie

Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met Eef de Hilster: webmaster@vvnk.nl of 299-432522

PROMOTIEKAARTJES VVNK

Bij de Rond 1900 treft u deze keer een soort boekenlegger aan. Deze bestaat uit vier promotiekaartjes voor de VVNK. U kunt ze los knippen en weggeven aan een geïnteresseerde in uw omgeving.

Wilt u flyers om bijvoorbeeld uit te delen op een cursus kunstgeschiedenis dan kunt u daarvoor contact opnemen met het secretariaat.

Tentoonstellingen uitgebreid beschreven in eerder verschenen uitgaven van 'Rond 1900'

Amersfoort – Mondriaanhuis
033-4600170 / www.mondriaanhuis.nl
Hendrik Valk – In de stijl van De Stijl;
t/m 28 september.

Arnhem – Museum voor Moderne Kunst Arnhem
026-37775300 / www.mmkarnhem.nl
Vaste collectie presentatie;
t/m 31 december 2014.

Assen – Drents Museum
0592-377773 / www.drentsmuseum.nl
Theo Colenbrander (1841-1930);
t/m 28 september.

Bergen NH – Museum Kranenburgh
072-5898927 / www.museumkranenburgh.nl
Gertrud Leistikow, een eeuw danskunst;
t/m 2 november 2014.
Groeten uit Bergen en chillen by Charlie;
t/m 2 november 2014.

Gouda – Museum Gouda
0182-331000 / www.museumgouda.nl
Van Daubigny tot Weissenbruch;
t/m 10 januari 2015.

Roermond – Cuyperhuis
0475-359102 / www.cuyperhuisroermond.nl
Glazenier en kunstschilder Joep Nicolas;
t/m 11 januari 2015.

Rotterdam – Chabotmuseum
010-4363713 / www.chabotmuseum.nl
Jan Kamman, fotograaf van het modernisme;
t/m 28 september 2014.

SECRETARIAAT

De Zeven Provinciën I
2253 XT Voorschoten
071 - 576 46 08
secretaris@vvnk.nl

REDACTIE ROND 1900

TEKSTEN
Ben Stork
050 - 720 00 18
redactie@vvnk.nl

VORMGEVING
Eef de Hilster

webmaster@vvnk.nl